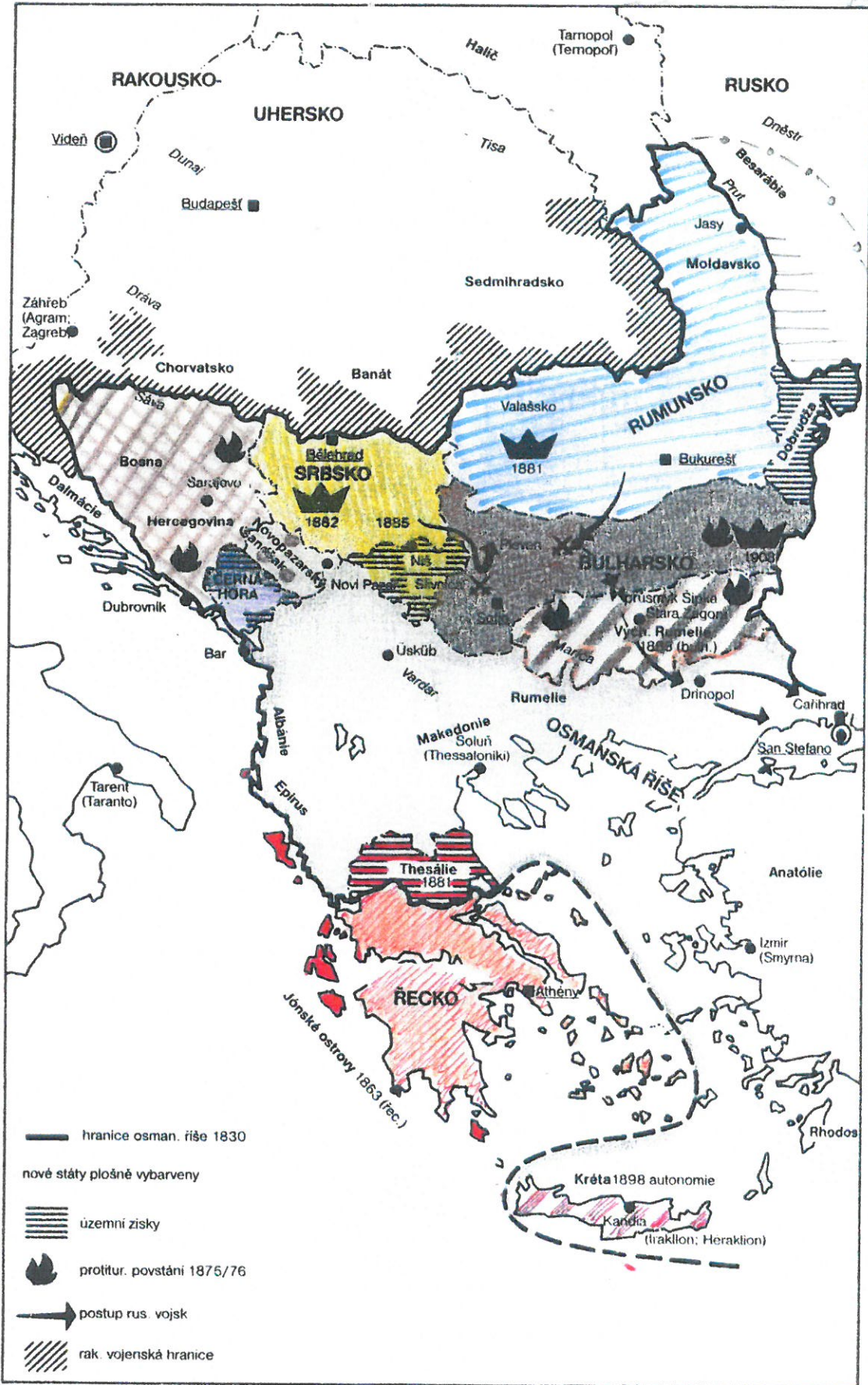
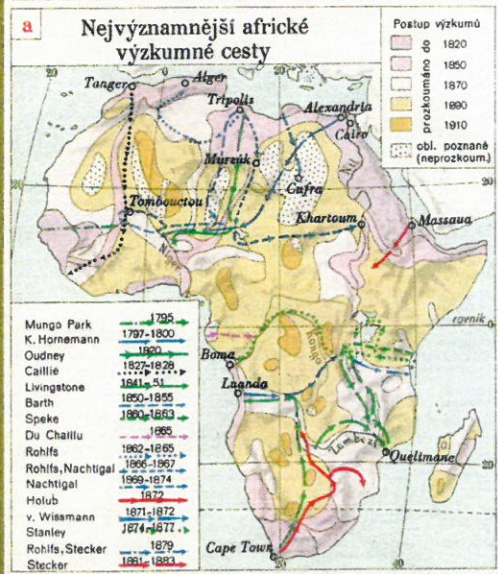

Patří do středně východní Evropy

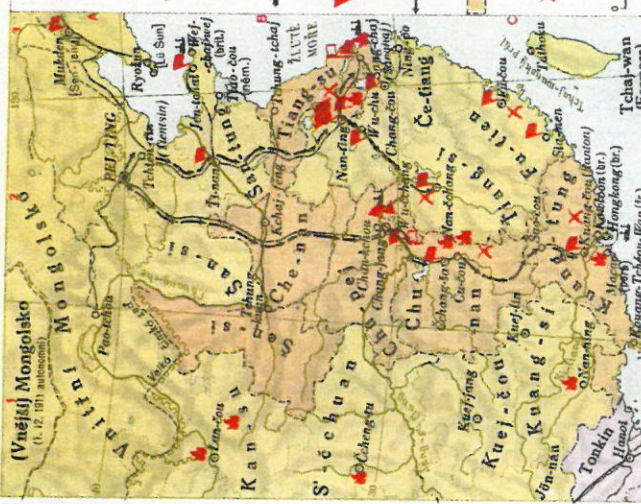

Nové poměry na Balkáně po berlínském kongresu 1878

Čínská revoluce v letech 1911-1913

- lidová povstání pod vedením Sun-jat-sena a r. 1910-1911
- ozbrojené povstání ve Wu-changung 10. X. 1911
- hlavní centra revoluce
- města, ve kterých byly zřízeny organizované revoluční vlády
- koncentrace vojsk
- imperialistických držav pro potlačení revoluce
- vyhlášení České rep. a zřízení Sun-jat-sena prezidentem 29. XII. 1911 v Nan-tingu
- nejdelší trvání vlády vypravy pro vzbouřencům v letech 1911-1913
- provincie, ve kterých byla lísová povstání v r. 1912-1913
- provincie, ve kterých byla posláni vojenských jednotek v létě r. 1913

- Území vývoje Ruska:**
- do r. 1801
 - USA
 - německé
 - francouzské
 - nizozemské
 - portugalské
 - turecké
 - Bucharský chánát
 - Čínský chánát
 - od r. 1802-1815
 - od r. 1816-1855
 - od r. 1856-1876
 - od r. 1877-1900
 - od r. 1801-1815
 - od r. 1816-1855
 - od r. 1856-1876
 - od r. 1877-1900
 - od r. 1801-1815
 - od r. 1816-1855
 - od r. 1856-1876
 - od r. 1877-1900
- Kowloon 1860 brit.; území rozšířeno 1898 pronájmem další oblasti na 99 let
- 1: 60 000 000

anekční krize (C)

– mezinárodní politická krize, trvající od října 1908 do dubna 1909, vyvolaná anexí Bosny a Hercegoviny Rakouskem-Uherskem.

Habsburská monarchie okupovala a spravovala Bosnu a Hercegovinu na základě mandátu ® berlínského kongresu velmocí od r. 1878. Prakticky od počátku okupace plánovala úplné připojení (anexi) obou obsazených zemí, které z hlediska mezinárodního práva nadále patřily pod suverenitu tureckého sultána. Po vypuknutí tzv. mladoturecké revoluce v létě 1908 hrozilo, že Istanbul vznesl nárok, aby mohl znovu ovlivňovat politický vývoj na okupovaných územích. Uskutečnění anexe se stalo pro Vídeň neodkladnou záležitostí. Ostatní velmoci – signatáře berlínského kongresu – chtěla postavit před hotovou věc. Zájmy habsburské monarchie na Balkáně se střetávaly se zájmy Ruska. Tehdejší rakousko-uherský ministr zahraničí A. L. Ahrenthal se proto snažil získat pro myšlenku anexe ruského ministra zahraničí A. P. Izvolského, s nímž se tajně sešel na zámku v Buchlovicích (16. 9. 1908). Za ruskou vstřícnost vůči anexi Bosny a Hercegoviny přislíbil Ahrenthal Izvolskému podporu požadavku Ruska na otevření černomořských úžin pro ruské válečné lodě. Zatímco se Izvolskij v následujících dnech marně pokoušel získat pro revizi statutu Úžin politické představitel Velké Británie a Francie, Rakousko-Uhersko začátkem října 1908 jednostranně provedlo ® anexi Bosny a Hercegoviny a Izvolského vystavilo v očích jeho dohodových spojenců (® Dohoda) diplomatické blamáži.

Zaskočené Rusko odmítlo uznat anexi a požadovalo svolání mezinárodní konference, která měla vyřešit jak záležitost Bosny a Hercegoviny, tak Úžin. Jednostranný krok Rakouska-Uherska odsoudila většina tehdejších velmocí, politickou podporu získala Vídeň jen ze strany svého trojspolkového spojence (® Trojspolek) – Berlína. Kromě Ruska vyvolala anexe bouřlivou reakci zvláště v Turecku a Srbsku. Turky se po čase podařilo Vídeň uklidnit slibem vyklizení Novopazarského sandžaku a finančním odškodněním za turecký majetek ponechaný na území Bosny ve výši 2,5 miliónu tureckých liber (54 miliónů rakouských korun). Turecko souhlasilo s anexí 26. 2. 1909. Anexi však nadále odmítalo Srbsko, zprvu propagandisticky silně podporované Ruskem. Připojení Bosny a Hercegoviny k habsburské monarchii hatilo srbské plány na vytvoření Velkého Srbska, které mělo sjednotit na etnickém a historickém základě všechny „srbské“ oblasti. Srbové trvali na svolání mezinárodní konference a územní kompenzaci (zajištění přístupu k moři) a dokonce přikročili k válečným přípravám. Vídeň odpověděla posílením své vojenské síly v Bosně a Hercegovině a rovněž se

připravovala k mobilizaci. Na počátku r. 1909 vznikla nebezpečná mezinárodněpolitická situace, která hrozila přerůst v ozbrojený konflikt.

Britové a Francouzi se stavěli k návrhům Ruska a Srbska rezervovaně, nepřáli si ani mezinárodní konferenci, ani válku. V nejvypjatější chvíli krize (polovina března 1909) do situace razantně zasáhlo Německo, které vědělo, že Rusko v té době nebylo schopno vojensky podpořit Srbsko (trvajících důsledky porážky z rusko-japonské války 1905) a ostrou nótou přimělo Petrohrad, aby anexi 25. 3. 1909 akceptoval. Spojeným politickým tlakem západní velmoci následně donutily vyjádřit souhlas s anexí i bojechtivé Srbsko (31. 3. 1909). Anekční krize byla formálně ukončena v polovině dubna 1909, kdy s anexí Bosny a Hercegoviny postupně vyjádřili souhlas všichni zbývající signatáři někdejší berlínské smlouvy.

Anekční krize zřetelně odhalila rozštěpení Evropy do dvou zneprátelených politických bloků. Krize znamenala definitivní krach všech pokusů o vzájemné sblížení Vídně s Petrohradem, v něž věřili např. stoupenci ® novoslovanství. V následujících letech zavládl mezi Ruskem a Rakouskem-Uherskem jednoznačný antagonismus, kritickou oblastí jejich vzájemných vztahů se stal Balkán. Důsledky nebezpečné politiky soupeřících bloků se v jihovýchodní Evropě projeví již v době ® balkánských válek 1912 – 1913 a zejména po ® sarajevském atentátu, který otevřel cestu k ® první světové válce.

Většina českých politiků v době anekční krize odsoudila způsob provedení anexe (došlo k ní bez souhlasu ostatních velmocí, bez otázení se lidu Bosny a Hercegoviny), v zásadě však proti připojení Bosny a Hercegoviny k habsburské monarchii neprotestovala. Od přičlenění Bosny k říši si Češi slibovali další posílení vlivu slovanského živlu uvnitř Rakouska-Uherska a zlepšení možností pro uplatnění českého zboží a kapitálu. Mezi veřejností v Rusku a na jihu Balkánu vyvolal vlnu pobouření zejména fakt, že loajální postoj vůči anexi zaujal i vedoucí představitel novoslovanského hnutí Karel Kramář. V době eskalace válečného napětí mezi Rakouskem-Uherskem a Srbskem na přelomu let 1908/1909 docházelo v českých zemích k protestním protiválečným schůzím a demonstracím, jejichž hlavními organizátory byli mladí národní socialisté a sociální demokrati. Nepokoje provázely zejména odjezdy českých vojáků do Bosny a Hercegoviny, při nichž demonstranti dávali najevo svůj odpor vůči válečnickým snahám habsburské monarchie.